

Suden Aika 3 • 2006

Pääkirjoitus: Suden läsnäoloa! Suvi-Tuuli Juntunen	2
Karhuasiaa susien ystäville Laura Karttunen	3
Keski-Suomen susiviikonloppu	5
!s European Congress of Conservation Biology Mervi Koskela	6
Lähde susilähettilääksi!	10
Susisymposiumin satoa, osa II Anu Salminen	11
Hukkareissu	15
Oksu ja Sushi Pohjois-Karjalassa Anni Hassi & Titti Pyörälä	16

Suden Aika on Luonto-Liiton susiryhmän jäsenlehti, joka ilmestyy 4 kertaa vuodessa ja lähetetään suoraan jäsenille.

Susiryhmän puheenjohtaja:
Mervi Koskela
mervi.koskela@luontoliitto.fi
p. 050 336 8400
Susiryhmän työntekijä:
Anu Salminen
anu.salminen@luontoliitto.fi
anusalmi@cc.joensuu.fi
p. 050 - 536 1024

Suden aika 4/2006
jutut ja kuvat osoitteeseen:
lea.kettunen@luontoliitto.fi
tai Liiketie 21
00730 Helsinki

Jäsenmaksut:
köyhät / 5 €
rikkaat / 10 €
todella rikkaat / 10+ €
Maksu susiryhmän tilille:
218518 - 153042 (viite 1070)
Huom! Emme tarkasta jäsenmaksujen viestikohtia, joten pankin kautta ei yhteystiedot tai nimet välity meille!

Yhteystiedot tai vanhojen jäsenten kohdalla nimi tulee lähettää osoitteeseen:
susiryhma@luontoliitto.fi tai
Susiryhmä/Luonto-Liitto,
Annankatu 26 A
00100 Helsinki.

www.luontoliitto.fi/susiryhma

Pääkirjoitus

Suden läsnäoloa!

Keski-Suomessa on susiasia on juuri nyt hyvin ajankohtainen. On tapahtunut petovahinkoja lammas- ja karjatiloiilla. Lehdistä saamme lukea päivittäin petovastaisia pääkirjoituksia ja kantaaottavia yleisönkirjoituksia. Susi herättää keskustelua, liian usein siitä muodostuu puolenvälinnan vaativa väittely.

Kaipaisin susi-keskustelua keskisuomalaisiin kahvipöytiin, koska täällä vielä pelätään puhua susista, niihin liittyvistä peloista ym. Olen huomannut Kainuussa tapahtuneen hiljattaisen asennemuutoksen keskustelussa, kun susia on aina ollut ja niiden kanssa on ollut pakko tottua elämään. Annetaan ajan kuluja ja ihmisten tottua ajatukseen susien läsnäolosta. Toivottavasti asenteet muuttuvat keskustelun sallivaksi tulevaisuudessa ja vaietut sosiaaliset ongelmat, kuten salametsästys ja sen hyväksymisen vähenevät.

En itse valitettaavasti ole päässyt todistamaan omilla silmilläni suden läsnäoloa. Itse pelkään enemmän näitä kaksijalkaisia. Luonnossa liikkuessi (ainakin metsästyskaudella) sekarotuiselle koiralleni, joka hieman muistuttaa kaukaista esi-isäänsä, täytyy laittaa päälle keltainen huomioliivi, ettei sitä ammuta pantasutena.

Olen ylpeä ”kotikaupunkiini” Kuhmoon avatusta suurpetotietokeskus Petolasta, havainnollinen ja mielenkiintoinen näyttely. Kannattaa käydä tutustumassa ja hyödyntää sen palveluja. Voisimme järkätä yhteisen tutustumisretken, jos innokkaita löytyy!

Keski-Suomesta löytyy varmasti innokkaita ihmisiä tekemään pieniä tekoja suden läsnäolon edistämiseksi. Ideoita otetaan mieluusti vastaan. Olisi kiva myös vaihtaa ajatuksia vaikka tapaamisen merkeissä. Toivotan **KAIKKI** tervetulleeksi Keski-Suomeen susiaitataloksiin/ opettelemaan susiaidan rakennusta 29.9.06 – 01.10.06. Jyväskylässä kokoonnutaan rakennusinfoon perjantaina ja la-su talkoillaan Jämsänkoskella. Lisätietoa saa mm. allekirjoittaneelta/petolistalta.

Syysterveisin

Suvi-Tuuli Juntunen
Jyväskylän maalaiskunta

Suden suojelijat ry:n puheenjohtaja

KARHUASIAA SUSIEN YSTÄVILLE

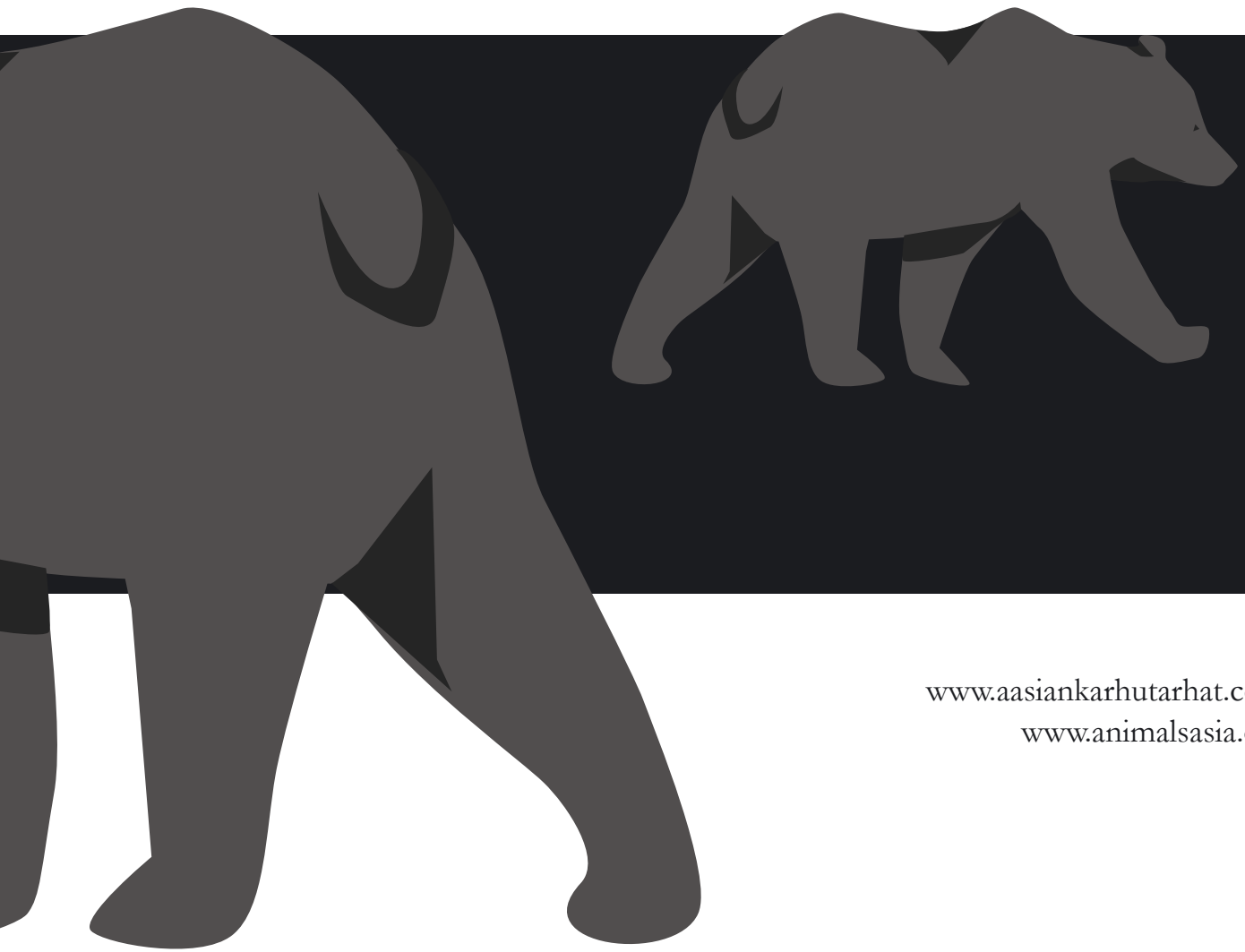
Kiinassa, Vietnamissa ja Koreassa tarhataan tuhansia karhuja järkyttävissä oloissa sapenoton takia. Sappinestettä, jota valutetaan erilaisin menetelmin, käytetään kiinalaisen kansanlääkinnän tarpeisiin. Kuitenkin, karhunsappi on täysin korvattavissa kasvikkunan tuotteilla ja synteettisillä aineilla, jotka ovat lisäksi halvempia, tehokkaampia ja helpommin saatavilla. Tämän ovat myös myöntäneet kiinalaiset alan asiantuntijat.

Useilla karhutarhoilla eläimet on teljetty ahtaisiin häkkeihin joihin ne vuosien kuluessa kasvavat kiinni ja joutuvat lopulta makamaan selällään pystymättä kääntymään tai edes ojentautumaan suoraksi. Karhut kärsivät jatkuvista tuskista niiden sappirakkoon asennettujen metallisten katetrieni vuoksi. Ne ovat aliravittuja ja niillä on erilaisia, usein vahingoittuneesta sappirakosta johtuvia tullehduksia ja sairauksia. Tämä kivun, pelon, pimeyden, yksinäisyyden ja turhautumisen aiheuttama stressi purkautuu pään hakkaamisena kaltereihin ym. pakkoliikkeinä. Pitkäikäisinä eläiminä tämä piina saattaa jatkua karhuilla jopa 25 vuotta.

Vangituilla karhuilla on kuitenkin toivoa.

Vuonna 2000 eläinsuojelujärjestö Animals Asia Foundation (AAF) sai kiinalaisviranomaiset allekirjoittamaan sopimuksen 500 Sichuanin maakunnassa vangitun tarhakarhun vapauttamisesta. Tähän mennessä 205 karhua on pelastettu Animals Asian ylläpitämään turvakotiin.

Vaikka Vietnamissa karhutarhaus on virallisesti kielletty, karhuja tarhataan siellä edelleen. AAF on sopinut Vietnamin hallituksen kanssa 200 karhun vapauttamisesta ja uutta turvakeskusta rakennetaan sinne paraikaa. Kuitenkin myös Vietnamissa tuhannet karhut odottavat yhä apua.

www.aasiankarhutarhat.com
www.animalsasia.org

Suomen Karhuryhmä

Toukokuussa perustettiin Suomeen eläinsuojelujärjestö Animalian alainen karhuryhmä, joka keskittyy tiedottamiseen ja varojen keräämiseen AAF:n toiminnalle Aasiassa. Ryhmämme koostuu aivan tavallisista ihmisistä, joita yhdistää halu toimia Aasian karhutarhauksen lopettamiseksi. Olemme mukana täysin vapaaehtois pohjalta oman päivätyömme ja sitoumustemme ohella. Animalia tilittää kaikki karhuille lahjoitetut varat lyhentämättöminä AAF:lle. Lahjoitusvaroja ei käytetä mihinkään Karhuryhmän hallinnollisiin menoihin. Ryhmämme rahoittaa toimintansa täysin omakustanteisesti.

Voit liittyä jakelulistallemme, niin saat sähköisen tiedotteemme. Ota yhteyttä Karhu-

ryhmän tiedottajaan Sanna Alaruikkaan:
s.alaruikka@gmail.com

Olet myös tervetullut kokouksiimme miettimään uusia tapoja auttaa karhuja. Karhuryhmän puheenjohtajana toimii Laura Karttunen: laura.karttunen@pp.inet.fi p. 040-5045506

Jos haluat lahjoittaa rahaa AAF:n työtä varten, voit tehdä sen näiden Animalian tilien kautta. Muistathan laittaa viitenumeron, niin varat ohjataan karhuille:

Nordea 229818-189
Sampo 800018-2105644
Viitenumero: 219082

Hyvää syksyä kaikille!
Laura Karttunen

Keski-Suomen susiviikonloppu

29.9. susi-info Jyväskylässä

Jyväskylän Sepänkeskuksessa (Kyllikinkatu 1) järjestetään susi-infoilta alkaen kello 18. Illan aikana susi-aita-asiaa ja valmistaudutaan viikonlopun susi-aitatalkoisiin.

Lisätietoja susi-infosta ja ilmoittautumiset susi-aitatalkoisiin:

Anna: 040 585 8524

Allu: 050 536 1024

Suvi-Tuuli: 040 754 3379

30.9. (-1.10.) Susi-aitatalkoot

Talkoot Jämsänkoskella lammastilan eläinten suojaksi. Yhteislähtö talkoisiin kello 8.00 Jyväskylän rautatieasemalta. Mukaan talkoisiin tarvitset maakuupussin ja makuualustan lisäksi työkaluja (jos sellaisia omistat) mm. vasaroita, kirveitä, akkuporakoneita ja akkuja, sahoja sekä työvaatteet ja työhanskat. Aitaa rakennetaan myös sunnuntaina ja yöpyminen tapahtuu laavulla. Sunnuntaina Jämsänkoskelta järjestetään kyydityksiä takaisin jyväskylään. Talkoissa tarjotaan ruokaa. Muista ilmoittautua ennakkoon!

ilmoittautumiset susi-aitatalkoisiin:

Anna: 040 585 8524

Allu: 050 536 1024

Suvi-Tuuli: 040 754 3379

1st European Congress of Conservation Biology

Osallistuin ensimmäiseen SCB:n (Society for Conservation Biology) Euroopassa järjestämään luonnonsuojelubiologian kongressiin. Paikalla oli satoja biologeja, tutkijoita ympäri maailmaa. Koko kongressin päätavoitteisiin kuului edistää tutkimuksen nivoutumista yhteiskunnallisiin toimintoihin ts. miten tutkimustulokset saataisiin sujuvasti osaksi päätöksentekoa.

Viisipäiväisen kongressin alustusluentoja leimasi huoli riittämättömästä suojelusta, ekologisten peruseriaatteiden syrjäytymisestä taloudellisten intressien alle. Euroopan muotisanat luonnonsuojelun saralla ovat ekosysteemien tarjoamat hyödykkeet ja palvelut. Toisin sanoen puhdas lajikeskeinen suojelu on jäämässä taka-alalle ja keskeiseksi nousee ekosysteemin toimintojen turvaaminen. Näin ollen pyritään suojelemaan metsiä siksi, että ne sitovat hiiltä tai tähdätään mahdollisimman suuren monimuotoisuuden säilyttämiseen.

Monipuolinen suurpetosymposio

Ensimmäisen kongressipäivän ohjelmassa oli mm. suurpetosymposio. Suurpedoiksi luetaan Euroopassa viisi lajia: susi, karhu, ahma, ilves ja Iberian ilves. Näistä harvinaisin on Espanjassa esiintyvä Iberian ilves, jota on jäljellä koko maailmassa vain parisen sataa – ainoa äärimmäisen uhanalainen kissapeto.

Symposion esitelmissä käsiteltiin eri alueiden suurpetopopulaatioita ja niiden ekologiaa, ristiriitoja ihmisen ja suurpetojen välillä sekä ratkaisuja näihin.

Euroopassa elelee (Venäjän ulkopuolella) Luigi Boitanin mukaan 15 000 karhua, 18-20 000 sutta ja 5-600 ahmaa (ilvesten määrä jäi epäselväksi). Suurpedot pistelevät vuodessa poskeensa n. 20 000 karjaeläintä, porot pois lukien. Tämä tulee yhteiskunnalle maksamaan yli 10 miljoonaa euroa, kun lukuun sisällytetään suden aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisy. Laumanvartijakoirien, suoja-aidan ja paimenten käyttö vähentäisi karjahingot yksittäisiin tapauksiin. Usein tuleekin kalliimmaksi estää vahinkojen synty kuin itse vahingot.

Susia ja ilveksiä Espanjassa

Luoteis-Espanjassa asustaa susipopulaatio maaseutumaiseman keskellä. Villisiat puutuvat, joten sudet ovat sopeutuneet täyttämään vatsansa lampaille (38 % ravinnostaan).

Äkkiseltään kuulostaa ristiriitaiselta tilanteelta. Espanjalainen tutkija Juan Carlos Blanco kuitenkin väitti, että lampaankasvattajat suhtautuvat suopeasti harmaaturkkisiin petoihin. Hukat nimittäin syövät lähinnä haaskoja, joita löytävät laajoilta laidunalueilta. Päivällä paimenet huolehtivat katraistaan, yöllä lampaat ovat aidassa laumanvartijakoirien suojeluksessa, joten elävien villakasojen kimppuun sudet käyvät harvoin. Sudet elävät noin kymmenen yksilön laumoissa ja nuoret muuttavat keskimäärin 31 kilometrin etäisyydelle synnyinpaikastaan. Reviiirit ovat kooltaan 150-200 km². Sudet ovat tottuneet elämään ihmistoiminnan keskellä ja siten vaikkapa ylittävät öiseen aikaan moottoriteitä. Ne ovat kuitenkin ihmisarkoja, eivätkä näyttäydy helpolla. Sutta metsästetään laillisissa jahdeissa, mutta liikennekuolemat lienevät yleisin kuolinsyy.

Iberian ilves (*Lynx pardinus*) elää Espanjassa Andalusiassa. Ilveksen kohtalona on elinympäristön pirstoutuminen ja jäniskantojen romahdus. Lajia on pyritty suojelemaan Life-projektilla, jossa on pyritty elinympäristön ennallistamiseen, vankeudessa elävien yksilöiden lisääntymiseen ja yksilöiden palauttamiseen luontoon sekä saaliseläinkantojen kasvattamiseen. Koska populaatio on äärimmäisen pieni, on geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen keskeisellä sijalla. Lajia palautetaan luontoon Natura 2000-alueille yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Karhun voittokulku Ruotsissa

Ruotsin karhukanta on viime vuosina herättänyt keskustelua. Uuden DNA-menetelmän käyttöönotto kaksinkertaisti arvion kannan suuruudesta. Nyttemmin naapurimaassa arvioidaan elävän 2200 kontiota. Nousu on huima 1930-luvun 130 yksilöstä: kannan kasvuvauhti on nopein tunnettu karhulla. Syynä karhukatoon 1800-luvulla oli, kuten meilläkin, valtion maksama tapporaha. Karhun suojelu alkoi 1900-luvun alussa ja kannan vahvistuksessa sallittiin varovainen metsästys. Asenteet karhua kohtaan ovat positiivisia ja otsojen aiheuttamat vahingot vähäisiä. Karhun saaliiksi tai vahingoittamaksi joutuu vuosittain 40-50 lammasta ja n. 5 nautaeläintä. Korvauksia vahingoista maksetaan vain, jos tilallinen on tehnyt tarvittavat toimenpiteet kotieläintensä suojelemiseksi mm. aidoin. Karhu on levittäytymässä tiheämmin asutuille seuduille, samanaikaisesti myös muiden suurpetojen kannat ovat vahvistumassa. Nämä seikat saattavatkin tulevaisuudessa lisätä konflikteja. Karhujen aiheuttamien ihmisvahinkojen määrä on kasvussa, ja on nyttemmin 10 tapausta vuosikymmenessä. Karhusta on myös tullut merkittävä porovasoja syövä peto joillakin alueilla.

Ihminen ajanut ahman ahtaalle

Norjassa ahma on ajautunut yksinomaan erämaisten tunturiseutujen asujaksi, sillä se selvästi kärsii kaikenlaisesta ihmisen aiheuttamasta häirinnästä erityisesti pesinnän yhteydessä. Norjassa ahma elää poronhoitoalueella, mutta ei aiheuta suteen ja ilvekseen verrattuna

suuria tappioita porokarjalle. Roel Mayn mukaan ahmoja elää Norjassa 330, Ruotsissa 380, Suomessa vaivaiset 150 ja Venäjällä 1400. Venäjän kanta on muiden suurpetokantojen tavoin laskumäessä. Kuten suden, niin myös ahman sukusiitos on lisääntymässä Skandinavian populaatiossa.

Suurpedot ja metsästys

John Linnel Norjasta pohti suurpetojen metsästystä ja totesi, että metsästys saattaa olla edellytys suurpetojen ja ihmisten rinnakkaiselolle alueesta riippuen. Ensin olisi löydettävä sopusointu eri arvoja edustavien ihmisten välille. EU-maissa metsästetään hänen mukaansa vuosittain noin 200 karhua, 450 sutta ja 260 ilvestä laillisissa jahdeissa. EU –maiden ulkopuolella vastaavat luvut ovat 350 karhua (Kroatia, Bosnia, Romania), 1600 sutta (Bulgaria, Bosnia, Romania, Makedonia, Valkovenäjä) ja 80 ilvestä (Norja, Romania). Eli noin 3000 suurpetoa vuosittain. Yleisö tiedusteli Linneliltä, voiko metsästys ylläpitää suurpetojen ihmisarkuutta. Hän totesi, että siitä ei ole mitään tutkimustietoa, mutta jos ihmiset näin ajattelevat ja sitten paremmin petoja sietävät, niin kaikin mokomin.

Ruotsissa on käynnissä tutkimushanke suurpetojen salametsästyksestä. Lars Korsell on selvittänyt salametsästysrikoksia ja näistä annettuja rangaistuksia. Hankkeen mukaan salametsästys on merkittävin kuolinsyy aikuisille susille, ilveksille ja ahmoille Ruotsissa. Vuosien 1980-2005 aikana annettiin Ruotsissa vain 25 tuomiota salametsästysrikoksista (13 karhusta, 2 ahmasta, 5 ilveksestä ja 5 sudesta). Salametsästysrikoksia on kahdentyyppisiä. On ”viattomia” ihmisiä, jotka kuvittelevat täyttävänsä lain edellytykset omaisuuden (kotieläinten) suojelusta. He myös usein ilmoittavat teostaan viranomaisille. Toinen rikostyyppi on säännöllinen laiton metsästys. Rikoksiin syyllistyneet ovat kaikenikäisiä miehiä, aktiivisia metsästäjiä ja usein laajan asearsenaalin omistajia. Taustasyitä salametsästyksen löytyy elämäntyylistä, ammatista (kolmannes maanviljelijöitä tai poromiehiä), statuksen etsinnästä ja onpa taustalla rahakin. Ruotsissa pannoitetuista susista n. 5-10 % kaadetaan laittomasti. Suuruusluokka on sama Suomessakin.

Edistyksellinen Kroatia!

Suurpetojen pääesiintymäalueet Euroopassa ovat Bernin sopimuksen ja luontodirektiivin ulkopuolella. Kroatia on eräs edistyksellisistä EU:n ulkopuolisista maista: Kroatialla on omat susi- ja karhukantojen hoitosuunnitelmat. Balkanin suurpetopopulaatiot ovat hyvin pirstaleisia, eivätkä populaatiot ole yhteydessä pohjoisiin eläinkantoihin. Balkanilla elää noin 5000 sutta 8 maan alueella. Suurpetokantojen hoito vaatisi valtioiden välistä yhteistyötä, mutta kieli- ja kulttuurimuurit, lainsäädännön erot ja tahdon puuttuminen jarruttavat yhteistoiminnan käynnistämistä.

Kroatian susi on tiukasti suojeltu, ja maassa elää 130 - 170 yksilöä. Laji on heikosti siedetty. Valtio maksaa suden aiheuttamat vahingot toisin kuin karhun, jonka aiheuttamien

vahinkojen maksajana ovat metsästysoikeuden omistajat. Susikannan hoitosuunnitelma laadittiin laajaperäisenä yhteistyönä sidosryhmien kesken. Mitään ei hoitosuunnitelmaan sisällytetty ennen kuin asiasta oli päästy kompromissiin. Aluksi luotiin visio tavoitetilasta ja asetettiin tavoitteet, joita sitten myöhemmissä vaiheissa noudatettiin. Suunnitelman laatimisen yhteydessä toteutettiin mielipidemittauksia ja pyrittiin myös maaseudun elinolojen parantamiseen.

Kroatia on edistyksellinen myös rauta- ja maanteitä ylittävien eläinten liikkumisen turvaavien siltojen rakentamisessa. Zagrebista Splitiin johtavan moottoritien varrella on 8 viihersiltaa, jotka mahdollistavat eläinten kulkemisen turvallisesti tien ylitse. Sillat ovat jopa 200 metriä leveitä ja kasvillisuuden peittämiä, siten mahdollisimman luonnonmukaisia.

Miksi niin vähän susia muuttaa Suomesta Skandinaviaan?

Ilpo Kojola piti kongressin aikana esitelmän susien dispersaalista eli nuorten yksilöiden leviämisestä synnyinseuduiltaan. Skandinavian susipopulaatio kärsii sukusiitoksesta, Suomesta tuleva geenivirta olisikin ensiarvoisen tärkeää susipopulaation geneettisen terveyden ylläpitämiseksi. Kuitenkin vain erittäin harvoja yksilöitä on löytänyt tiensä Ruotsiin. Alunperin Skandinavian susikannan arvellaan olevan lähtöisin vain kolmesta yksilöstä. Suomen susikanta on kasvanut 18 % vuosittain vuodesta 1996 lähtien. Tutkimusaineiston 82 Itä-Suomessa pannoitetuista sudesta suurin osa muutti kotireviiriltään, mutta yksikään ei siirtynyt Skandinaviaan. Nuoret yksilöt lähtevät laumastaan yleensä keväällä ja ovat usein jo perustaneet oman reviirin ennen seuraavaa talvea, jolloin Pohjanlahti olisi jäässä. Siten ajoitus on väärä, jotta sudet voisivat ylittää meren jäätä myöten. Lapissa susipopulaatio pysyy metsästyksen seurauksena alhaisena, mikä vähentää dispersaalia; yksikään 7 pannoitetusta sudesta, jotka päätyivät poronhoitoalueelle, ei onnistunut lisääntymään, kun puolestaan susista, jotka levisivät länteen, lisääntymisessä onnistui valtaosa.

Mervi Koskela

Hyödyllisiä nettisivuja:

www.lcie.org - LCIE - Large Carnivore initiative for Europe (IUCN työryhmä), löytyy eri maiden suurpetokantojen hoitosuunnitelmia

nidaros.nina.no - Norjan suurpetosivut (Norwegian Institute for Nature Research, NINA)

www.wwf.at - Itävallan WWF:n sivut, löytyy mm. karhusivut

<http://www.kora.unibe.ch/en/proj/elois/online/index.html> - ELOIS ilveshankkeen sivut, vastaava hanke alkamassa ahmasta (WISE)

LÄHDE SUSILÄHETILÄÄKSI!

Tämän vuoden toinen susilähettiläskurssi järjestetään Joensuussa 7. – 8.10.. Kurssilla koulutetaan susista kiinnostuneita lähettiläiksi, jotka kiertävät kouluilla kertomassa suden elintavoista ja keskustelemassa oppilaiden kanssa susien aiheuttamista ongelmista ja niiden ratkaisukeinoista. Kurssin aikana perehdytään suden ekologiaan ja etologiaan, suttu koskevaan lainsäädäntöön ja hallintoon, ihmisten asenteisiin, petovahinkoihin ja niiden ennaltaehkäisykeinoihin sekä moneen muuhunkin asiaan, joka hukkiin liittyy. Kurssin opettajina toimivat Anu Salminen ja Mia Valtonen – jo monen kurssin kokemuksella.

Kurssi on susilähettiläiksi aikoville ilmainen. Kurssilaisille tarjotaan myös vaatimatonta suuhunpantavaa ja he saavat kurssin jälkeen käyttöönsä Susiryhmän tuottamat opetusmateriaalit. Kurssin käyminen on välttämätöntä, jos aiot lähettilääksi.

Kuka voi olla susilähettiläs? Etsimme henkilöitä, jota ovat myönteisesti kiinnostuneita susista, ovat kenties jollain tavalla jo hieman perehtyneet aiheeseen ja haluaisivat vähentää susia kohtaan tunnettua pelkoa ja vihaa. Opetuskokemuksesta ei ole haittaa, mutta se ei ole mikään edellytys. Tärkeintä on oma innostus ja halua levittää oikeaa tietoa.

Uutta! Nyt voit kouluttautua pitämään susitunteja myös alakouluikäisille. Tähän asti kouluvierailuja on tehty lähinnä yläkouluilla, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Tällä kurssilla voit perehtyä myös siihen, miten tunnit kannattaisi vetää alakouluikäisille.

Miten pääset kouluille? Susitunteja voi tällä hetkellä varata yläkouluille ja lukioille Luonto-Liiton koulukampanjojen kautta. Saat valita ilmoittautuneista kouluista ne, joilla käyt puhumassa. Osa kouluista on ehdottanut tiettyä vierailujankohtaa, osan kanssa voit itse sopia käyntisi päivämäärän. Alakoulujen ilmoittautuminen tapahtuu hieman myöhemmin.

Mitä hyödyt? Saat olla tekemässä tärkeää ympäristökasvatustyötä ja muokata nuorten asenteita 2000-luvulle sopiviksi. Saat kokemusta opetustyöstä ja esiintymisestä. Maksamme myös pientä korvausta:

1 kaksoistunti/päivä 9e

2 kaksoistuntia/päivä 18e

3 kaksoistuntia/päivä 30e

Lisäksi korvaamme matkakulusi ja koulut tarjoavat sinulle maukasta kouluruokaa.

Ilmoittautumiset ja kyselyt kurssista sähköpostilla anusalmi@cc.joensuu.fi tai 050-5361024 anusalmi@cc.joensuu.fi

Huom! Kurssi toimii myös rautaisena tietopakettina kaikille susista kiinnostuneille. Voit siis tulla kuunteleman sen, vaikket lähettilääksi aikoisikaan. Tällöin kurssin hinta on 10€.

SUSISYMPOSIUMIN SATOA OSA II

IHMINEN JA SUSI SUURTEN JÄRVIEN ALUEELLA

Sudet hävitettiin myös USA:sta vähiin, ennen kuin niiden arvo tunnustettiin. 1950-luvulla vainon seurauksena koko maassa laskettiin olevan vain 200 – 300 sutta. Kanta on noista ajoista moninkertaistunut. Pohjoisempi ”susikeskittymä” sijaitsee Suurten järvien alueella lähellä Kanadan rajaa. Kaudella 2004 – 2005 alueen osavaltioissa laskettiin susia olevan seuraavasti:

Minnesota n.2800

Wisconsin n.430

Michigan n.400 kpl

Alueella ei sijaitse isoja suojelualueita, vaan siellä on sen sijaan aukkoista metsää ja ihmistoimintoja. Sudet palasivat koko tälle alueelle itse, omin jaloin, ilman istutuksia. Susien tärkein riistaeläin on tuolla valkohäntäpeura, mikä johtaa siihen, että susilauman keskimääräinen laumakoko on vain 3,7 yksilöä. Peurojen metsästyksen ei tarvita montaa sutta, eikä siitä riittäisi myöskään syötävää kovin monelle.

Suurten järvien tilanteesta kertonut Adrian Trevis mainitsi, että yksinomaan kesäkuussa 2005 Wisconsinissa sattui 223 kotieläinvahinkoa, joissa kohteena oli 709 eläintä. Tavallisimmat uhrit olivat lihakarjan vasikoita, toiseksi eniten menetyksiä tuli metsästyskoirissa. Toisaalta, 61 % Wisconsinin susilaumoista ei ole koskaan aiheuttanut kotieläinvahinkoa. Ne laumat, joilla on mukanaan ensimmäisestä elinvuodesta selvinneitä pentuja, ovat alttiimpia aiheuttamaan vahinkoja.

Trevisin mukaan 45 – 76 % koiran kimppuun käyneistä laumoista toistaa hyökkäyksensä. Vastaava todennäköisyys karjan kimppuun hyökänneillä laumoilla on 33 – 53 %. Koiran kimppuun kävi todennäköisemmin isompi susilauma, karjan kimppuun taas pienempi. Jos lauma aiheutti vahinkoa sekä koirille että karjalle, se oli todennäköisesti kooltaan näiden kahden välistä.

Adrian Trevis huomauttikin, että pienentämällä metsästyksellä susilaumojen kokoa, karjavahingot voivat kasvaa. Tutkimuksessa osoitettiin, että ne ”town shipit”, joissa oli enemmän laitumia ja sitä kautta karjaa tai toisaalta peuroja, olivat – yllätys, yllätys – isommassa vaarassa joutua alttiiksi susivahingoille kuin muut. Samankaltaisia tuloksia on saatu ilveksen saalistuskäyttämisenestä Sveitsissä. Trevisin selitys tulokselle oli se, että seuratessaan peuroja sudet päätyvät myös kotieläinten kimppuun. Wisconsinissa suurimmat vahingot koetaan isoilla maataloilla, tiloilla, joilla viljellään vain muutamaa kasvia ja tiloilla, jotka sijaitsevat alueilla, joilla on alhainen tietiheys.

Adrian Trevis punnitsi esityksessään sudenmetsästyksen etuja ja haittoja, seuraavalla tavalla:

Edut:

- alentaa populaation kokoa
- tuottaa tietoa
- henkiinjääneet kaihtavat ihmistä ja karjaa
- lisää ihmisten susiensietokykyä (”voihan sen sitten myöhemmin ampua”)
- oikeus metsästyksen
- yleisö kannattaa

Haitat:

- haavoittuneet eläimet
- väärän yksilön ampuminen
- lupakiintiöt epätieteellisiä
- metsästys uhkaa suojelualueita
- eettiset kysymykset

Adrian Trevis päätti esityksensä kertomalla varsin tutun kuuluisen arvion siitä, kuinka useasti susien salakaadot tulevat Wisconsinissa ilmi. Oikea vastaus oli alle 10 %.

Lisa Naughton oli selvitelty ihmisten asenteita niin ikään Wisconsinissa vuonna 2002 tekemässään tutkimuksessa. Positiivisia ajatuksia suurpedoista oli – taas kerran – vastaajilla, jotka olivat kaupunkilaisia, varakkaita, korkeasti koulutettuja, naisia ja nuoria. 19 % kyselyyn vastanneista karhunmetsästäjistä ja 9 % karjankasvattajista sanoi ampuvansa vastaantulevan suden. Suhtautuminen ei näyttänyt olevan sen negatiivisempaa, vaikka henkilöllä olisi ollut kokemuksia susien tihutöistä, tärkeämpää oli se, mihin ryhmään vastaaja kuului (esim. satunnaisesti kyselyyn valittu alueen asukas, karhunkaataja tai karjankasvattaja).

83 % vastaajista Wisconsinissa kannatti susikannan rajoittamista. Petovahinkoriski oli merkittävämpi tekijä suhtautumisessa susiin kuin se, oliko vahinkoja oikeasti osunut omalle kohdalle. Petovahinkokorvaukset eivät näyttäneet lisäävän susien sietämistä, mutta Lisa Naughton huomautti, että niiden poistaminen varmasti laskisi sietokykyä entisestään.

Vuonna 2005 Wisconsinissa ammuttiin niin sanottuna suojapyyntinä 27 sutta. Noin 200 ammutaan vuosittain Minnesotan puolella. Susi on yleistynyt niin paljon, että se on kenties menettämässä uhanalaisstatuksensa Wisconsinissa. Tämä tarkoittaisi myös sitä, että kannanhoito siirtyisi liittovaltiolta osavaltion viranomaisille. Osavaltio on jo tehnyt päätöksen, että siellä jatketaan tästä huolimatta vahingonkorvausten maksamista susivahingoista. Osavaltiossa on käytössä kaksi vapaaehtoista tapaa kerätä varoja noita korvauksia varten. Verotuksen yhteydessä voi antaa lahjoituksen tähän tarkoitukseen

tai sitten autoonsa voi tilata kalliimman rekisterilaatan, jossa on teksti ”tuen susia”. Osavaltiossa kuluu vuosittain 70 000 dollaria susivahinkojen korvauksiin. Susitukea maksavat lähinnä ne, joiden kotiseudulla susia ei ole.

90 % kyselyyn vastanneista osavaltion asukkaista hyväksyi sen, että karjankasvattajille maksetaan korvauksia susivahingoista. Metsästyskoirien korvauksiin suhtauduttiin penseämmin, ainoastaan 48 % vastaajista kannatti myös niitä. Syinä tähän Lisa Naughton esitti mm. sitä, että koirat metsästävät valtion mailla (nautintaoikeus jo sinänsä) ja koiria käytetään harrastuksessa, eikä ammatinharjoittamisessa. Suurin osa vastaajista katsoi, että karjatilallistenkin olisi tehtävä mahdollisimman paljon vahinkojen ehkäisemiseksi, ennen kuin heille voitaisiin maksaa korvausta. Nyt tällaista sääntöä ei ole voimassa.

35 % vastaajista hyväksyi sen, että susi ammutaan, jos se on aiheuttanut karjavahingon. Koiravahingon jälkeen ampumisen hyväksyi vain 18 % vastaajista. Siinä tilanteessa ”jos vahingot ovat ylivoimaisia” metsästyksen hyväksyi 70 % vastanneista.

Tätä nykyä karhunkaatoiluvista joutuu Wisconsinissa maksamaan osan korvausrastoon, jolla katetaan karhujen aiheuttamia vahinkoja. Tällä tavalla osavaltio saa vuosittain kasaan 120 000 dollaria. Sudenmetsästyksen nyt mahdollisesti lisääntyessä siinä saattaisi olla yksi keino lisätä vahinkorahaston kokoa myös sudella, pohti Lisa Naughton. Tosin ainakaan karhurahastosta ei saa korvausta, ellei tilallinen salli karhunmetsästyksen omilla maillaan, mitä voisi pitää tietynlaisena kiristyksenä.

Tällä hetkellä kaikissa kotieläinvahingoissa pätee sääntö, jonka mukaan tilallisen on ensin voitava todistaa yksi petovahinko, jon-

ka jälkeen seuraavat korvataan. Vahingoissa on 250 dollarin omavastuu. Koirien kohdalla petovahinko on voitava todistaa, jonka jälkeen koira korvataan samaa omavastuuta lukuun ottamatta.

Lisa Naughton pohdiskeli omassa esityksessään myös petovahinkokorvausten haittapuolia. Hän heitti ilmaan radikaalin kysymyksen siitä, viekö petovahinkokorvausten maksaminen liikaa rahaa pois muulta luonnonsuojelulta? Hänen mukaansa korvaukset ovat lisäksi riittämättömiä, kömpelöitä pyörittää, ne mahdollistavat myös huijaukset, eivätkä ne edistä fiksua eläintenpitoa. Kuten hän totesi, niistä on silti vaikea luopuakaan.

Kuin sivumennen Lisa Naughton totesi vielä, että susilla on ainakin Pohjois-Amerikassa suuri ekologinen merkitys. Susireviireillä on havaittu kasveilla muita vastaavia alueita suurempi lajiversiteetti. Selitys on yksinkertainen; sudet syövät peuroja, jotka yksipuolistaisivat kasvistoa.

RUOTSALAISTEN PANTASUSIEN KUOLEMANSYYNTUTKIMUS

Susisymposiumin vakiovieras, ruotsalainen susitutkija Olav Liberg kertoi tällä kertaa siitä, millaisia kohtaloita tutkimussusilla on ollut. Tulokset ovat mielenkiintoisia, sillä ne antavat varmasti ainakin suuntaviivoja siitä, miten iso osa Ruotsin susista kuolee laillisissa ja laittomissa jahdeissa ja kuinka moni taas kokee luonnollisen kuoleman.

Vuosina 1999 – 2005 Ruotsissa pannaotettiin 65 sutta. Pantasusia seuraamalla niiden laumoista jäljitettiin yhteensä 42 kuollutta sutta.

Jos reviiirillä elävä tai muuten tarkoin seurattu susi katoaa ja sillä on tuore lähetin, sutta on etsitty ilmasta käsin. Ellei raatoa löydy ja muutkin olosuhteet tukevat oletusta, susi

on merkitty ”todennäköisesti salakaadetuksi”. Jos taas suden jälkihavainnot ovat epäselviä, mutta sen signaali loppuu äkillisesti, tapaus merkitään ”mahdollisesti salakaadetuksi”. Näin tilastoimalla saadaan seuraavanlainen luettelo:

- 6 luvallista kaatoa
- 5 varmaa salakaatoa
- 14 todennäköistä salakaatoa
- 4 mahdollista salakaatoa
- 3 liikenteessä kuollutta
- 6 luonnollista kuolemaa
- 4 nukuksessa tai sen jälkeen kuollutta

Olav Liberg laski susien vuotuiseksi kuolleisuudeksi Ruotsissa 34 % vuosina 1999 – 2005. Hänen mukaansa terve susikanta kestäisi 50 % vuotuisen kuolleisuuden pysyäkseen edelleen stabiilina tai jopa hieman kasvaakseen. Viime vuonna kuolleisuusprosentti hyppäsi yhtäkkiä 55 %:iin, johon vaikutti mm. laillistettujen kaatojen kasvu.

Korkein kuolleisuus näyttää olevan nuorilla, vaeltavilla uroksilla. Kuoleman riski laskee suden asettuessa aloilleen. Korkein selviytymisprosentti näytti olevan pennuilla. Tarkat kuolleisuusprosentit ryhmittäin olivat seuraavat: alfasudet 28 %, muut aikuiset ja aikuistuvat sudet 63 % ja pennut 5 %.

Kertoessaan selvityksen aiheuttamista johtopäätöksistä Liberg vakavoitui viestinsä äärellä. Laiton jahti on tällä hetkellä merkittävin kuolinsyy Ruotsin susilla. Salametsästy ei vielä sinänsä näyttäisi uhkaavan kantaa, mutta kun mukaan otetaan Skandinavian susien muutenkin ongelmallinen geneettinen tilanne, näkymät muuttuvat synkemmiksi. Salametsästy vähentää kannan kasvuvauhtia ja lisää siten sukusiittoa. Näiden asioiden kriittinen yhteisvaikutus ilmenee arviolta 15 – 20 vuoden päästä.

Libergin lääkkeet toisaalta tutkimusongelman ja toisaalta susien kannalta olivat mutkattomat: Ihmisten sietokykyä on parannettava, jotta salametsästys vähenisi. Skandinavian susien isolaatio on rikottava, tapahtui se sitten susien omin jaloin Suomesta tai sitten siirtoistutuksena. Susitutkimuksessa on lisäksi laajennettava geneettistä analyysiä poikuekoon tarkastelusta.

MITÄ AHMAN JÄLJISTÄ VOIDAAN PÄÄTELLÄ?

Norjassa työskentelevä Jiska van Dijk kertoi symposiumissa selvityksestään, jossa ahman jälkiä seuraamalla perehdyttiin sen elintapoihin. Ahma on Norjassa varmasti erityismielenkiinnon kohteena siksi, että se palasi Kaakkois-Norjan metsäalueille vasta 1990-luvulla. Tutkimuksessa on todettu, että ahman ruokavalio eroaa huomattavasti sen mukaan, eläkö se alueella, jolla on muitakin suurpetoja vai ei. Vaikka ahma hyötyy ruuanhankinnassaan muita suurpedoista, se voi joutua myös karhun tai suden suuhun, joten sen on noudatettava noilla alueilla suurempaa varovaisuutta. Tutkitulla alueella, jossa muitakin suurpetoja löytyy, 82,6 % ahman ruokavaliosta koostui hirvenraadoista. Näistä 19 hirvestä neljä oli suden tappamia, 4 metsästäjiltä jääneitä tähteitä ja 1 hirvi oli kuollut itsestään.

Tutkituilla ahmoilla näytti olevan huomattavasti enemmän omia hirvenmetsästysyrityksiä keski- kuin kevättalvella. Samoin keskitalvella ahmoilla oli enemmän kohtaamisia suden ja erityisesti ilveksen kanssa.

Ahmat seurailivat ahkerasti muiden petojen jälkiä. Lukumääräisesti useimmin ahma tuli ketun jäljille, seuraavaksi taajimmin suden ja myös kerran ilveksen jäljille. Kun taas mitattiin se matka, jonka ahma kulki jälkiä

pitkin, ”voittajaksi” selviytyi ilves, jota ahma oli seurannut selvästi pisimpään. Yhdetkään jäljet eivät silti vieneet suoraan haaskalle, joten jäljistä ei näyttänyt olevan suoranaista hyötyä ahmalle – siitäkään huolimatta, että tutkitussa tapauksessa ahma ruokaili pelkätään muiden tappamalla saaliilla. Ajallisesti ahma kulki selvästi erillään sudesta, kun taas ilvekseen se ei välittänyt pitää niin suurta etäisyyttä. Tämä tulos on sikäli looginen, että ahma voi jopa suoraan haastaa ilveksen, kun taas sutta sen on varottava. Ahma hyödynsi suden tappamia saaliita usein, mutta piti huolta siitä, että oli haaskalla eri aikaan hukun kanssa ja söi nopeasti, jonka jälkeen se poistui pian kauemmaksi. Ahman on todettu haistavan vanhan haaskan jopa kolmen kilometrin päästä.

Norjalais selvityksen heikkous oli siinä, että siinä seurattiin vain muutamaa eläintä ja esim. ahman kulkemista muiden jäljillä jäljitettiin lopulta yhteensä vain lyhyitä matkoja.

Anu Salminen

Hukkareissu (sanat, Mikko Saarela)

Karhun kallo kaapin päällä
Talja ilveksen
Ja hurja joukko hirvensarvien
On seinällä vaan ei näillä
Viä pääse kehuamaan
Kun hukka vapaana saa jolkottaa
Nyt on hukka tullut vuorosi
Kohdata sun enkelkuorosi
Ennusteesi hukka huono on
Kohta veressä sun kuono on

On asialla miehet
Eikä poikaviikarit
Meillon lippusiimat, yökiikarit
Nelivedot, Walkietalkiet
Tietty vähän maseet
Viimeisimmät automaattiasheet
Tätä hommaa me ei tyritä
Älä hukka edes yritä
Vartoos vaan kun saan sun tähtäimeen
Lentää luoti villiin sydämeen

Oi hukka rukka
Nytten sun perii ihminen
Oi hukka rukka
Oon sulle mustasukkainen
Miks sää oot villi ja vapaa
Ja miksi minä en

Siinähan sä makaat hukka
kuono veressä
Suuren sankarjoukon edessä
Miks turkistasi huokuu yhä
Tuoksu vapauden
Miksen minä ole iloinen
Haudan takaakin sä kuiskaillet:
"Hengen veit vaan vapautta et"
Et suostunut sä vain kun kuolemaan
Mä palaan maanantaina jälleen pomoo nuolemaan

Oi hukka rukka
Ei sua peri ihminen
Oi hukka rukka
Vaik oisit lajis viimeinen
Sä oot vaan villi ja vapaa
Ja minä koskaan en

(Freud&Marx&Engels&Jung&Kari Peitsamo :
Amerikkalaisia unelmia ,2005)

kuva: Sanni Vihersaari

OKSU JA SUSI POHJOIS-KARJALASSA

Y OJASTA LÖYTYI OIVA
-MENOPELI

R-KIN BENSA ★

OSTA
OSTA.

BENSAT
JA
NAPTAT

PST, PENÄ.
TUU
TSEKKAA..

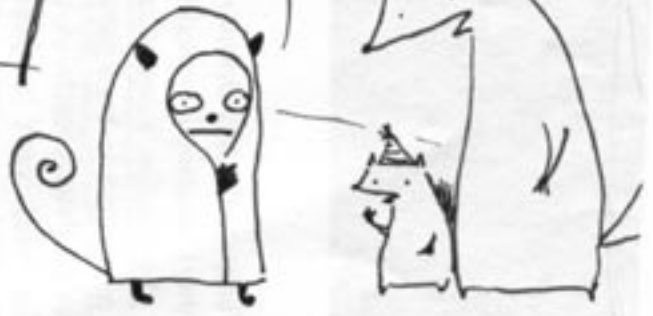
EIIII - SIINÄ
LEPÄÄ TÄTI-KERTTULI

MITÄ TÄÄLLÄ OIKEIN
TAPAHTUU?

EN VOI KERTOA
TAI KOIRANI
MYRKYTE-
TÄÄN.

KYLÄN-
RAIKKI

ALKAAN OLLA SIETOKYKY
MENNÄ! KOHTA RÄJÄHTÄÄ!
OTA RAUHOT-
TAVIA, MINÄ-
KIN OTAN.

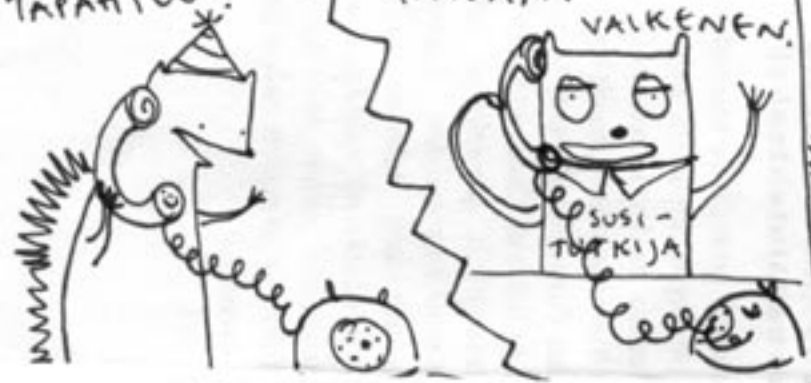
ANNA HANALIN

MITÄ
FRÄMAASSA
TODELLA
TAPAHTUU?

JOKAINEN TEKEE
TIÖTÄÄN.
JOKONKIN SUSIA
KATONA.
VALKENEN.

HUHUJA, HUHUJA.
KUKA TIETÄISI
TOTUUDEN?

RAUKKA RAKAS.
"KERÄÄN SAMMU-
VAT KAIKKI TÄHDET,
MUTTA NE LOISTAVAT
MINA PELKOA VAILLA.

**Ellei vastaanottajaa tavoiteta,
pyydetään palauttamaan ositteeseen:
Annankatu 26 A 5.krs, 00100 Helsinki**

2

PMM- sopimus
126277